

Seletuskiri volikogu määruse eelnõu “Rae valla 2008. aasta eelarve kinnitamine” juurde

SISSEJUHATUS

Rae valla 2008.a. eelarves on planeeritud kulused mahus 302 195 592 krooni, millest 160 234 542 krooni on tegevuskulud ja 141 961 050 krooni on investeeringuteks tehtavad kulud. Nimetatud kulutused kaetakse planeeritavate tuludega summas 170 169 049 krooni, millele lisanduvad finantseerimistehingud summas 132 026 543 krooni.

Eelarve koostamisel on arvestatud Rae valla ajakohastatud arengukavaga aastani 2015. Eelarve koostamisel on jälgitud põhimõtet, et tegevuskulud ei ületaks tulusid, millised koosnevad regulaarsetest maksudest ja vallavalitsuse ning allasutuste majandustegevusest laekuvatest summadest. Investeeringute katmiseks kasutatakse mitteregulaarseid sissetulekuid¹. Nimetatud põhimõtte juures käsitletakse suuremahuliste investeeringuobjektidega kaasnevaid inventari soetamise kulusid tinglikult investeeringutena.

- Eelarve koostajad on seisukohal, et ideaalse lähedaseks saaks pidada olukorda, kus ka osaliselt investeeringu vajadused saaksid kaetud regulaarsete laekumiste arvelt (näiteks teede rekonstrueerimine või hoonete kapitaalremondi tööd) ning mitteregulaarseid laekumisi kasutatakse vaid hädavajalike uusehituste rajamise finantseerimiseks. Kahjuks ei ole seda olukorda võimalik saavutada enne 5-6 aastat. Sellele järeldusele jõudsid OÜ Geomedia spetsialistid, kes koostasid valla arengukava ajakohastamise käigus Rae valla investeerimisvõime prognoosi.

2007.a. eelarvet koostades olime eriti kiire majanduskasvu tingimustes, milles suurt rolli mängis kiire kasv kinnisvaraturul. Kinnisvaraturu arengud oli võimalik siduda ka maksumaksjate lisandumise prognoosiga.

2008.a. eelarve tegemine on toimunud sootuks teises majandussituatsioonis

- toimunud on kinnisvaraturu jahenemine, millest võib järeldada maksumaksjate lisandumise aeglustumist lähiaastatel (vähenemist ei toimunud 2007).
- Teise aspektina peab arvestama üldist majanduskasvu aeglustumist ja sealt johtuvaid tööandjate pankrotte ning töökohakaotusi, mis viivad võimaliku maksulaekumiste ehk regulaarsete tulude vähenemisele.

Samal ajal ei saa unustada, et seoses viimaste aastate kiirete arengutega on

- valminud suures mahus avalikke teid ja tänavaid koos tänavavalgustuse ja sadeveekanalisatsiooniga, mis on ettenähtud üle anda valla bilanssi,
- hüppeliselt suurenenud vajadus haridusasutuste järele, mida tuleb rajada ja hiljem ka hallata
- suurenenud arendustegevusega seotud koormused olemasolevale valla tehnilisele infrastruktuurile ja sealt johtuv vajadus erakordsete kulutuste tegemiseks selle korrashoiuks

seega maksutulu eeldatav vähenemine ühe vallakodaniku kohta ei vähenda valla kohustusi ja sealt tulenevaid kulutusi, mis suhtarvuna vaadatuna hoopiski kasvavad. Seega peab ka 2008.a. eelarve koostamisel konstateerima, et tänasesse situatsiooni ei ole võimalik suhtuda kui stabiilsesse.

Eelarve on üles ehitatud vastavalt Valla-ja linnaeelarve seadusele ja rahandusministri 11.12.2003.a. määrusega nr 103 kehtestatud eelarve klassifikaatoritele.

¹ Mitteregulaarse sissetulekuna on silmas peetud eelkõige munitsipaalmaa müügist laekunud tulusid ja nendelt tuludelt laekunud intresse

Eelarve koosneb traditsiooniliselt tulueelarvest ja kulueelarvest, mis omakorda on jagatud investeeringute kuludeks ja tegevuskuludeks

I TULUD

2008.a. eelarve tulude mahuks on planeeritud 166 501 739 krooni, võrreldes 2007. a kinnitatud eelarvega on kahanemine 26,3%. Põhjuseks asjaolu, et 2007.a. eelarves oli planeeritud maa müük summas 113 010 000 krooni, 2008.a. sellist mitteregulaarset laekumist ei ole kavandatud. Võrreldes 2007.a. korrigeeritud eelarvega, millesse on lisatud aasta jooksul eraldatud toetused ja muud tulud, on kahanemine 51,3%.

30 Laekuvad maksud

1. Üksikisiku tulumaks. Tulumaksu laekumine on prognoositud summas 112 500 000 krooni. Võrreldes 2007.a. on tõusu planeeritud 24,9%. Nimetatud summani jõuti järgmiselt:

	2005	2006	2007	2008
Elanikke aasta alguses	8 084	8 480	9 249*	9 950
Tulumaksu laekumine	55 167 909	71 927 599*		
Keskmise tulu kasv		23,1%	20%	15%
Keskmine tulu kuus 1 elaniku kohta	4 903	6 035	7 241	8 331
Keskmine tulu aastas	58 830	72 414	86 897	99 968
Tulumaksu määr	11,6%	11,8%	11,8%	11,9%
Vallale laekuv tulumaks		72 452 007	94 828 541*	118 400 000
		konservatiivsuse koefitsient		0,95
		eelarvesse	90 087 000	112 500 000

*- prognoos

Kasvu prognoosimisel on lähtutud registri andmetest ja eeldatavast elatustaseme ja sealt tulenevast sissetuleku tõusust.

Üksikisiku tulumaksu laekumist aastate lõikes iseloomustab alljärgnev tabel:

Kuu	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Jaanuar	2 736 109	3 350 968	3 899 010	3 719 888	5 214 244	4 286 256	5 474 637	7 588 636
Veebruar	2 589 922	2 430 147	2 518 595	3 078 378	3 338 445	3 960 782	5 002 464	7 047 772
Märts	2 295 406	2 835 730	2 853 832	2 992 793	3 446 238	4 341 866	6 765 548	7 872 772
Aprill	2 167 560	2 412 734	2 805 390	2 843 602	3 037 146	5 386 551	5 424 756	7 624 218
Mai	1 488 439	1 212 870	1 523 156	2 760 395	2 839 354	4 228 769	5 361 974	7 727 166
Juuni	2 083 295	2 156 791	4 118 783	3 645 456	3 944 586	4 491 931	6 406 613	8 219 377
Juuli	3 224 994	3 438 933	4 591 914	4 410 387	4 374 512	5 136 532	7 398 891	9 932 053
August	2 712 083	2 750 601	3 300 389	3 883 681	4 189 596	4 508 105	6 251 808	8 539 314
September	2 510 167	2 959 804	2 995 038	3 578 953	3 630 450	4 685 868	5 795 945	7 495 325
Oktoober	2 590 486	2 889 821	3 824 871	3 969 891	3 850 752	4 613 378	5 622 580	8 081 532
November	2 708 893	2 823 527	3 200 187	3 870 911	5 065 858	4 542 747	6 397 037	8 200 557
Detsember	2 941 592	3 367 392	3 770 302	4 457 438	4 505 614	4 985 124	6 121 047	7 871 278 ²
Aasta kokku	30 048 946	32 629 318	39 401 467	43 211 773	47 436 795	55 167 909	72 023 300	96 200 000

² Prognoos

2. Maamaks. Maamaksu prognoosimisel summas 4 500 000 krooni (sama, kui aastal 2007) on lähtunud 2007.a. reaalsest tulemist.

3. Kohalikud maksud. Rae valla ainsa kohaliku maksu – reklaamimaksu – osas on kavandatud kasv 700 000 kroonilt 900 000 kroonini (28,6% kasvu) lähtudes reaalistest tulemustest 2007.a.

32 Kaupade ja teenuste müük

1. Riigilõiv

Seoses ehituslubade väljastamisest võetava riigilõivu laekumisega alates 2003. a. kohaliku eelarvesse, arvestades, et ehitustegevus kasvab jõudsalt ning arvestades 2007.a. laekumist on eelarve prognoosis arvestatud riigilõivude kasv 23,8%, mis teeb oodatavaks laekumiseks 2 600 000 krooni.

2. Laekumised majandustegevusest

Laekumine majandustegevusest on planeeritud 2008. a. eelarvesse 16 323 966 krooni, võrreldes 2007. a. kinnitatud eelarvega on kasvuks planeeritud 38,5%. Põhiline kasv tuleneb teise astme haridusteenuse müügist (teiste omavalitsuste poolt tasutav Rae valla koolides õppivate laste eest). Spordikeskuse 2007.a. planeeritud tulu 6 382 350 krooni jääb ilmselt tugevalt alatäidetuks, kuna puudus kogemus, 2008.a. eelarves on seda tululiiki vähendatud 30,9%. Tulude laekumise kava on järgnevas tabelis:

	Majandus- tegevusest	Toiduraha	Osalus- tasu	Töövihikud	Hooldus- tasud	Üüri- ja renditulu
Spordikeskus	4 412 935					
Maanteetransport	10 000					
Elamu- ja kommunaalmajandus	1 380 000					
Koolid	400 160			57 680		
Lasteaiad		2 136 290	1 960 200			
Raamatukogud	10 800					
Rae Kultuurikeskus	175 000					
Rae Hooldekodu	50 000				693 600	
Renditavad pinnad						361 549
Eelhariduse teenuse müük			90 312			
Teise taseme haridus teenuse müük			4 585 440			
KOKKU	6 438 895	2 136 290	6 635 952	57 680	693 600	361 549

35 Toetused

2008.a. eelarves on kajastatud ka olulisemad riigipoolsed toetused. Arvesse võttes uuele süsteemile üleviidavat haridustoetuste jaotamise printsiipi, on planeeritud toetuse summa haridusele koos investeeringutega 23 378 017 krooni, koolipiima ostuks 204 902 krooni, õppelaenude kustutamiseks 237 164 krooni ja investeeringuteks maanteedele 4 000 000 krooni.

38 Muud tulud

Muude tuludena on 2008. a. eelarvesse arvestatud 5 525 000 krooni, millest intressitulused on kavandatud summas 2 500 000 krooni ning tasusid loodusressursside kasutusõigusest 3 025 000 krooni (kasv 8,0%).

2007.a. eelarves oli planeeritud Ameerikanurga maaüksuse müügist kohtuvaidluse tõttu 113 010 000 krooni. Kuna vaidlus lahenes Rae valla kasuks, laekus tegelikult parima pakkumise alusel 206 100 000 krooni. See annabki võimaluse teostada 2008.a. küllaltki suuri investeeringuid lasteaedade ehitamisesse. Vahendeid hoitakse tähtajalistel deposiithoiustel, loodetav intressitulu on 2007.a. ligi 6 miljonit krooni.

II KULUEELARVE

2008. aasta kulueelarve suuruseks on planeeritud 302 320 992 krooni, mis võrreldes 2007.a. eelarvega on suurem 49,0 %. Kulueelarve koosneb investeeringute eelarvest 141 961 050 krooni (kasv 53,6%) ja tegevuskulude eelarvest summas 160 359 942 krooni (suurenemine 28,2%).

1. INVESTEERINGUD

Rae valla 2008. aasta investeeringute eelarve maht on planeeritud 141 961 050 krooni. Investeeringute eelarve võrreldes 2007.a. suureneb 53,6%
2008.a. investeeringud jagunevad tegevusalade ja prioriteetsuse järgi järgnevalt:

09 Haridus – 85 420 690 krooni (60,2% kogu investeeringutest), millest:

1. lasteaia kohtade loomiseks planeeritakse kulutada 79 970 690 krooni ehk ca 94%. Seega on 2008.a. investeeringute prioriteet on suunatud jätkuvalt haridusse, valdavalt koolieelsesse haridusse. Projektiti jagunevad investeeringud:
2007.a. alustatud projektide lõpetamine
 - Õie lasteaia ehitus 40 200 000 krooni
 - Taaramäe laiendus 14 300 000 krooni
 - Assakule moodullasteaia rajamine
2. Lisaks lasteaia kohtade loomisele on plaanitud ka korrastada Tõrukese lasteaia majandushoovi ja estakaadi lasteaia köögi teenindamiseks, milleks nähakse ette 250 000 krooni ning lisaks on vaja suurendada köögi võimsust, sest lisandub ka Assaku lasteaia toitlustamine. Köögiseadmete võimsuse suurendamiseks on ette nähtud 220 690 krooni

Lisaks loetletud lasteaedade projektidele on liikuma saanud ka Peetri küla lasteaiale ja põhikoolile maa taotlemine. Loodetavalt 2008.a. saab Rae vald Peetri küla Pargi 4 ja Pargi 6 maad munitsipaalomandisse ja seejärel saab käivitada õigusaktidekohased tegevused, mis kulmineeruksid lasteaia valmimisega 2009.a. Et maa munitsipaaali saamise järgselt ei tekiks takistusi tegevustes põhjusel, et eelarves puuduvad vahendid, siis on vallavalitsus teinud ettepaneku broneerida eelarves 25 000 000 krooni³

3. Koolidesse suunatavad investeeringud.
 - Vaida põhikool. 2007.a. valmis Vaida staadion. Tänapäevased vahendid staadioni efektiivseks kasutamiseks on niisugused, mida ei saa ületalve hoida staadionil. Nende säilivuse tagamiseks on neid vaja hoida varju all. Staadioni kõrval on vastav hoone olemas, mis koosneb kuurist ja veel mõnest ruumist, mida on kasutatud tööõpetuse klassina ja ka huvialahariduse

³ Kompleksi – lasteaed, põhikool, spordihoone eeldatav maksumus on ca 200 000 000 krooni

klassina. See hoone on amortiseerunud. 2008.a. eelarves ettenähtud 1 000 000 krooniga soovitakse vahetada hoonel katus, korrastada olemasolev kuur staadioni inventari hoidmiseks ja koostada renoveerimiprojekt ülejäänud hoone ümberehitamiseks poiste tööõpetuse klassiks vastavalt tänastele nõuetele. Vaida vastrenoveeritud staadioni ja ka 2005.a. paigaldatud skatepargi rajatiste säilimise tagamiseks on ettenähtud videovalve paigaldamine ja selleks on eelarvesse planeeritud 300 000 krooni. Toetusena riigilt haridusametustele investeringuteks on kavandatud vastavalt uuele põhimõttele 250 974 krooni.

- Jüri Gümnaasium. 2008.a. on ettenähtud 1 400 000 krooni lifti installeerimiseks⁴. Lisaks eelnevale on planeeritud gümnaasiumi algklasside pianiinode (3tk) väljavahetamine ja selleks on eelarves ette nähtud 150 000 krooni. Toetusena riigilt haridusametustele investeringuteks on kavandatud vastavalt uuele põhimõttele 1 195 740 krooni.
- Lagedi põhikool on viimane Rae valla koolidest, mis on oma sisult ajale jalgu jäänud. Aegade jooksul on küll püütud osade kaupa teda renoveerida, kuid seda pole suudetud teha vajalikus mahus ja vajaliku kiirusega. Üheks pidurdavaks põhjuseks on koolimajas oleva korteri üürniku ja valla vaheline kohtuvaidlus korteri vabastamiseks. Vaidlus on pooleli, vald on püüdnud seda kompromissiga lõpetada, kuid teise poole vastust pole siiani saanud. Sellele vaatamata ei ole võimalik renoveerimist edasi lükata ja seega on järgmise aasta eelarves ettenähtud 2 000 000 Lagedi põhikooli renoveerimisprojekti koostamiseks. Paralleelselt projekteerimisega on vaja käivitada ka elektriosa renoveerimine, selleks on eelarves ettenähtud 300 000 krooni. Kolmandaks investeringuteks on planeeritud videovalve rajamine kooli territooriumile. Lagedi noored on 2007.a. jooksul väga palju vandaalitsenud nii staadioninventari hoidmiseks mõeldud maja kallal kui ka territooriumile rajatud skatepargi rajatiste kallal. Kaasa on aidanud ka asjaolu, et koolimajas korterit hõivav ja kooli ning jõe vahel maja omav isik kasutab kooli aeda pääsuks oma elamispinnale ning seetõttu pole kasu olnud ka värava lukustamisest. Seega vara säilimise tagamiseks või vähemalt tegijate identifitseerimiseks on vaja videovalve paigaldada. Toetusena riigilt haridusametustele investeringuteks on kavandatud vastavalt uuele põhimõttele 218 562 krooni.

04 Majandus 38 475 360 (koguinvesteeringutest 27,1%), millest:

1. Teede rekonstrueerimiseks, projekteerimiseks ja ehituseks planeeritakse 38 000 000 krooni (98,8%)

Järgnevalt on esitatud 2008.a. planeeritud teede projekteerimised, rekonstrueerimised ja ehitused

- Ehituse, Kasemäe, Tammiku piirkonna kergliiklusteede planeerimine ja rajamine 5 000 000 krooni
- Aruküla tee kergliiklustee ja tänavavalgustuse rajamine planeeritud 20 000 000 krooni, mis täpsustub peale projekteerija poolt koostatava kalkulatsiooni saamist. Töö tehakse koos Aruküla tee rekonstrueerimisega,

⁴ Kõik vajalikud ehituslikud tööd on tehtud kooli renoveerimise käigus

seega hõlmab töö tegemise periood ilmselt kahte eelarve aastat. Täpsema tööde graafiku saame peale hanke läbi viimist

- Eelarves on ettenähtud Assaku aleviku teede remondiks ja projekteerimiseks 1 500 000 krooni, millega planeeritakse Veski tee projekteerimine ja osaline välja ehitamine
- Peetri külas Peetri ja Heki teede renoveerimine (projekteerimine ja osaline ehitus) peale trasside paigaldamist. 1 500 000 krooni
- Golfi tee rekonstrueerimine Patika ristmikust Veskitaguse küla sissesõiduni. Hõlmab ka silla ehitust. Planeeritud 6 000 000 krooni
- Külade teede tolmuvabaks viimine läbi pindamise, kokku planeeritud 4 000 000 krooni

06 Elamu- ja kommunaalmajandus kokku 2 230 000 krooni (koguinvesteeringutest 1,6%), millest:

1. Tänavavalgustuse peale on investeeringutes ettenähtud 600 000 krooni, milles on arvestatud nii liitumistasud ja uute süsteemide ehitus kui ka renoveerimistegevus
2. 1 630 000 krooni on ettenähtud munitsipaallemufondi renoveerimistegevuseks. Objektideks on:
 - Rae koolimajas 2 ahju ja WC ehitamine,
 - 3 prügimaja ehitus (Ehituse 6, Pärna 2 ja Loo maja),
 - Ehituse 6 välisfassaadi renoveerimine,
 - Pärna 2 põrandate renoveerimine,
 - Loo majja vee ja kanalisatsiooni sisse viimine ja
 - Loo maja ahjude remont.

07 Tervishoid 3 500 000 krooni (koguinvesteeringutest 2,5%) on kavandatud Jüri Tervisekeskuse renoveerimisprojekti koostamiseks

08 Vabaaeg ja kultuur kokku 10 235 000 (koguinvesteeringutest 7,2 %) krooni, millest

1. Lagedi spordihoone rajamiseks on planeeritud 10 000 000 krooni
2. Puhkeparkide haljastuse hoolduseks, amortiseerunud seadmete asemele plaanis soetada professionaalne muruniiduk/raider ja tema transportimiseks ka trailer. Kokku summas 185 000 krooni. Põhjuseks on, et lisaks asjaolule, et olemasolevad murutraktorid on amortiseerunud, on ka asjaolu, et niidetavaid pindasid lisandub üle valla, aga eelkõige põhjapiirkonnas, kus vallale antakse üle teid, tänavaid ja haljasalasid.
3. Rae Huvialakoolile on samuti plaanis soetada uus pianiino maksumusega 50 000 krooni

10 Sotsiaalne kaitse 2 100 000 krooni (koguinvesteeringutest 1,5%), millest planeeritakse Hooldekodu osalise ümberehituse lõpetamist vastavalt projektile.

2. TEGEVUSKULUD

Käesolevas osas antakse ülevaade 2008.a. tegevuskuludest. Majandusliku sisu järgi on kulud jaotunud järgnevalt:

- personalikulud 79 242 405 krooni, suurenemine võrreldes 2007.a. 33,49%
- majandamiskulud 67 470 445 krooni, suurenemine võrreldes 2007.a. 22,48%
- eraldised 12 358 766 krooni, suurenemine võrreldes 2007.a. eelarvega 31,14%
- finantskulud⁵ 1 288 325 krooni, suurenemine võrreldes 2007.a. eelarvega 3,2%

Kulud tegevusalade järgi

Kulude jagunemist 2008. a. eelarves tegevusalade järgi iseloomustab alljärgnev tabel:

Kulud tegevusala järgi	Kor. eelarve 2007	Eelarve 2008	2008 EA/ 2007 EA, %
Üldised valitsussektori teenused	13 540 785	14 079 836	+ 4,0%
Avalik kord ja julgeolek	1 842 385	1 683 068	- 8,6%
Majandus	12 724 536	14 949 818	+ 17,5%
Keskkonnakaitse	2 285 030	2 102 185	- 8,0%
Elamu- ja kommunaal-majandus	10 311 303	10 081 356	-2,2%
Tervishoid	400 000	642 640	+ 60,7%
Vabaaeg, kultuur	16 122 372	19 755 020	+ 22,5%
Haridus	61 563 090	89 329 359	+ 45,1%
Sotsiaalne kaitse	6 325 881	7 611 260	+ 20,3%
KOKKU	125 115 382	160 359 942	+ 28,2%

Alljärgnevalt anname ülevaate kulukohtade kaupa kuludest, millest moodustuvad tabelis toodud tegevusalade kulud.

01 Üldised valitsussektori teenused

Osa 01111 **Vallavolikogu** – planeeritud kulud summas 710 975 krooni, kasv 12,4%. Põhjuseks kavandatav volikogu istungiteruumi ümberehitamine.

Osa 01112 **Vallavalitsus** - planeeritud kulud on 11 849 537 krooni. Suurenemine võrreldes 2007.aastaga 4,3%. Personalikulud suurenevad 10,2%. Vallavalitsuse personalikulude all

⁵ S.h. kapitalirendi ja laenude intressid. Kapitalirendi summa 2007.a. lõpus 3 920 484 krooni (Jüri kool, Vaida kool). Hansapanga laen 2 394 741

kajastuvad vallavanema, abivallavanemate, vallasekretäri, kahe juristi, kantselei vanemspetsialisti, registripidaja, infotöötaja, kantselei sekretäri, ajalehe toimetaja, IT spetsialisti ja rahandusameti töötajad. Seega on personalikulude suurenemine seotud töötasude viimisega tööturul pakutavale tasemele. Majandamiskulude osas on eelarves kahanemine 5,5% võrreldes 2007.a. ja väljendub summas 232 203 krooni.

Osa 01114 **Reservfond** – on planeeritud 2008.a. – 1 000 000 krooni.

Osa 01700 **Valitsussektori võla teenindamine** – planeeritud kulud kokku 238 325 krooni, millest olemasolevate liisingute intressimaksed kokku on 169 957 krooni, sh. Jüri Gümnaasiumi 53 212 krooni, Vaida Põhikooli 116 745 krooni. Hansapanga laenuintressi tagasimakseks 68 368 krooni.

Osa 01800 **Üldiseloomuga ülekanded valitsussektoris** - Harjumaa Omavalitsuste Liidule liikmemaks 196 321 krooni ning ühisüritusteks 36 000 krooni ja EMOL-i liikmemaks 48 679.

Kokku kulud osas 01 “Üldised valitsussektori teenused” on 14 079 836 krooni, võrreldes 2007. a eelarvega on tegevuskulud suurenenud 539 051 krooni ehk 4,0%.

03 Avalik kord ja julgeolek

MTÜ-le Rae TPS kulude kompenseerimiseks 200 000 krooni valla üldise turvalisuse hoidmiseks, 60 000 krooni päästeteenuste hoonete kommunaalkulude ja tulekahjude kustutamisel tarvitatava vee kulude katteks, turvateenuse ost AS-lt Falck on 1 352 628 krooni ning maksed Elionile valvekaamerate piltide ülekandmiseks summas 40 440 krooni. Koostööleping Naabrivalvega näeb ette vallapoolset toetust summas 30 000 krooni. Kokku on kulud 1 683 068 krooni, kahanemine 8,6%.

04 Majandus

Kokku kulud majandusele 14 949 818 krooni. Võrreldes 2007.aastaga on kulude suurenemine 2 225 282 krooni ehk 17,5%.

Osa 04210 **Maaamet** – planeeritud kulud on 2 451 291 krooni, + 10,1%. Selle tegevusala all on arvestatud maaameti 6 töötaja kulud. Investeeringuteks on kavandatud 60 000 krooni, spetsiaalse tarkvaraprogrammi hankimine. Personalikulu suurenemine on 14,2% ja personalikulu 2007.a. on 1 977 091 krooni. Majandamiskuludeks on 474 200 krooni.

Osa 04430 **Ehitusamet** - planeeritud kulud on 3 361 902 krooni, - 6,1%. Selle tegevusala all on arvestatud ehitusameti 8 töötaja kulud, hetkel on kinnitatud 7 ametikohta, suure töökoormuse tõttu kavandatakse veel 1 ametikohta. Sellest johtuvalt kasvavad personalikulud 25,7%. Majandamiskulude osas on kahanemine 63,2%. Põhjuseks on see, et 2007.a. oli planeeritud ameti ümberkolimine teise majja, mis tingis remondikulusid.

Osa 04510 **Maanteetransport** – planeeritud kulud valla teede ja tänavate korrashoiuks summas 5 136 625 krooni. Kahanemine 24,7%. Põhjuseks asjaolu, et 2007.a. eelarve koostamise ajal ei olnud veel toimunud üks Riigihangest teede korrashoiuks, õnnestus sõlmida planeeritud soodsam leping. Kuna valla teede ja tänavate võrk laieneb, arendajad

annavad nende poolt väljaehitatud teid-tänavaid üle vallale⁶, on lähiaastatel oodata teede hoolduskulude suurenemist.

Osa 04511 **Liikluskorraldus** – planeeritud summa 400 000 krooni. 2007.a. oli tegevuseks kavandatud summa maanteetranspordi eelarve hulgas.

Osa 04730 **Turism** - planeeritud summa 3 100 000 krooni. 3 000 000 krooni on kavandatud vallapoolse osana (eraldis) loodava teemapargi „Väike Eesti” rajamiseks. 100 000 on kavandatud turismiga seotud infostendide rajamiseks.

Osa 04740 **Territoriaalne planeerimine** – majandamiskulud 500 000 krooni detailplaneeringute maksumus.

05 Keskkonnakaitse

Kulutused keskkonnale on planeeritud 2 102 185 krooni, mis võrreldes 2007.a. on kahanenud 182 845 krooni ehk 8,0%

Osa 05100 **Jäätmekäitlus** – kasv 113 325 krooni ehk 21,4%. Põhjuseks valla hoonete, metsaaluste, kalmistu jne. prügiveo kulude kasv ning vedu uutelt objektidelt (skate-pargid).

Osa 05600 **Muu keskkonnakaitse, s.h. haldus** – kahanemine 296 170 krooni ehk 16,9%. Eraldistena on käsitletud ainult toetusi Jahimeeste Seltsile rebaste ja kährikute hävitamiseks summas 7 500 krooni. MTÜ Ökokratt (keskkonnateadlikkuse kasv koolides) tegevust toetatakse eraldiste asemel konkreetsete vahendite ostudega koolidele ja kajastatakse seetõttu tegevuskuludena summas 40 000 krooni. Ka Sosnovski putke tõrjetööd on kavandatud vallapoolsete tegevustena majandamiskuludes summas 100 000 krooni. Kui riik jätkab selles vallas tsentraliseeritud tegevust, antakse toetus eraldisena. Personalikulude kasv on 8,4%. Majandamiskulude osas on langus 112 000. Majandamiskulude osas on kahanemine 199 882 krooni ehk 26,8%, kuna kindlate faktide puudumise tõttu ei ole planeeritud asendustäitmisest tulenevaid prügi koristamise kulusid.

06 Elamu- ja kommunaalmajandus

2008.a. eelarves planeeritud elamu- ja kommunaalmajandusele 15 106 984 krooni, mis teeb tõusuks 46,5%.

Osa 06100 – **Elamumajanduse arendamine** – varem kasutatud osa ei ole õige. 2008.a. on kulusid käsitletud osas 066.

Osa 06300 – **Veevarustus**. 2007.a. esialgses eelarves ei olnud kulusid planeeritud. Lisaelarvega eraldati 1 296 148 krooni sihtfinantseeringuna AS-le Elveso Aruküla tee ja Aleviku tee veevarustustööde teostamiseks.

Osa 06400 – **Tänavavalgustus** – planeeritud kulud 1 616 750 krooni, kasv 9,2%. Valla territooriumil olemasoleva tänavavalgustuse elektrienergia kuluks 1 201 750 (arvestatud hinnatõus aastale 15%) ja korrashoiukuludeks 415 000 krooni, s.h. 90 000 krooni uute lisanduvate liinide arvel.

⁶ 2006.a. on vald vastavad lepingud teinud Kodalaga, tegemisel on Ülemiste elurajooniga

Osa 066 – **Muu elamu ja kommunaalmajandus** – planeeritud kulud kokku 8 464 606 krooni, võrreldes 2007.a. suurenemine 2 743 051 krooni ehk 47,9% (2008.a toodud siia 2007.a. tegevusala Elamumajanduse arendamine kulud) millest:

- Personalikulud on osaliselt viidud Vaheko alt üle teistele osadele, vastavalt sellele, millega konkreetsed töötajad tegelevad. Võrreldavate personalikulude osas on kasv 611 801 krooni ehk 19,1%, põhjuseks personali palgatõus. 113 305 krooni on kavandatud kulude kasvu hooajaliste lepinguliste heakorratöötajate rakendamiseks.
- Majandamiskulude kasv 317 650 tuleneb põhiliselt heakorralaste kulude kasvust. Kalmistul on kavandatud elektrisüsteemi paigalduskuludeks tavandimajja 50 000 krooni. Hulkuvate loomadega seotud kulud on kiires arengus – planeeritud kulud on 80 000 krooni ehk kasv 60%.

07 Tervishoid

Planeeritud kulud 642 640 krooni, kasv 242 640 krooni ehk 60,7%. Kulude kasv on tingitud Jüri, Vaida ja Lagedi Tervisekeskuse kuludele lisanduvast Peetriküla perearsti kuludest. On kavandatud toetussummad kuni miinimumarvu klientide kujunemiseni ja kommunaalkulude tasumine.

08 Vaba aeg, kultuur ja religioon

Osa 08102 – **Toetused MTÜ-dele** kokku summas 665 000. Toetuste summad on 5% väiksemad 2007.a. tasemest.

- **Rae valla Spordikeskus** – planeeritud kulud on 6 121 326 krooni. Võrreldes 2007. aastaga on kulud suurenenud 473 473 krooni ehk 8,4%, millest personalikulu suurenemine 846 091 krooni (planeeritud palgatõus 10 %, suurenenud on töövõtulepingu alusel töötavate treenerite arv) ja majanduskulude vähenemine 372 618 krooni.

Osa 08103 – **puhkepargid** – planeeritud kulud on 745 991 krooni ujumiskohtade suviseks korrashoiuks, Kirikumõisa pargi, Lagedi skatepargi ja Assaku skatepargi korrashoiuks. 2007.a. oli eelarvesse planeeritud 180 000 krooni, seega on suurenemine 565 991 krooni ehk 314,4%.

Osa 08105 – **Rae Huvialakool** – kulud laste muusika-, kunsti- ja liikumisrühmade õpetajate personalikuludeks ja majandamiskuludeks.

2008. aastaks on kulud planeeritud 2 825 632 krooni. Võrreldes 2007. aastaga on kulud suurenenud 635 326 krooni ehk 29,0%, millest personalikulu suurenemine on 548 726 krooni (planeeritud tegutsemine täiskooresseisuga ja palgatõus pedagoogidel 20%) ja majandamiskulude suurenemine 86 600 krooni.

Osa 08107 – **Noorsootöö** – planeeritud kulud on 715 699 krooni, millest personalikuludeks 19 995 krooni (tasud töövõtulepingute alusel) ja majandamiskuludeks 181 000 krooni ning toetusteks 513 904 krooni. Võrreldes 2007.a. on toetused suurenenud 88 904 krooni.

Osa 08109 – **Vaba aja- ja spordiüritused** – planeeritud kulud kokku on 1 754 609 krooni, s.h. – kulud lastelaagritele 339 991 krooni, spordiüritusteks 463 250 krooni, Rae valla alevite ja külade üritusteks 951 368 krooni (siin on arvestatud ka külavanemate interneti tasud ja külaplatside rajamine).

Võrreldes 2007.a. on kulud suurenenud 429 980 krooni.

Osa 082 – **Kultuuriteenused** – planeeritud kulud kokku 2008.a. on 6 285 473 krooni. Võrreldes 2007.a. on kasv 1 218 212 krooni ehk 24 %, millest

1. **Jüri RK** - on 2 143 070 krooni, 516 228 krooni enam kui 2007, ehk 31,7%.

Tõus on personalikulude osas 21,1 %. Majandamiskulude osas on suurenemine 290 046 krooni ehk 52%. Planeeritud on soetada ruumide jahutusseadmed maksumusega 90 000 krooni.

2. **Vaida RK** – planeeritud kulud 763 949 krooni, mis on 156 975 krooni enam kui 2007. aastal, ehk 25,9 %. Personalikulude tõus on 69 575 krooni ja majandamiskulude tõus 87 400 krooni.

3. **Lagedi RK** – planeeritud kulud on 849 348 krooni, mis on 111 306 krooni rohkem kui 2007. aastal. Personalikulude kasv on 87 301 krooni ja majandamiskulude kasv 24 005 krooni.

4. **Rae kultuurikeskus** - planeeritud kulud on 2 226 501 krooni, mis on 347 277 krooni enam kui 2007.a. ehk 18,5 %. Personalikulu kasv on 361 251 krooni (lisandub 1 töötaja ja palgatõus 10%) ja majandamiskulude vähenemine 13 974 krooni.

5. Osa 08203- **Muuseumid** – planeeritud kulud on 103 490 krooni, millest 30 000 krooni on toetused, 39 990 krooni personalikulu ja 33 500 krooni on muuseumi majandamiskuludeks. Võrreldes 2007.a. on kulud väiksemad 47 689 krooni.

6. Osa 08 208 – **Kultuuriüritused** - planeeritud kulud 189 115 krooni. 2007.a eelarves oli kasutusel osa 08 108.

7. Osa 08209 – **Seltsitegevus** – toetus 10 000 krooni. 2008. aasta eelarves on spordipreemiad planeeritud Sporditegevuse all.

Osa 08300 – **Ringhääling ja kirjastamine** – Rae Sõnumite trükkimis- ja levitamise kulud 235 200 krooni. Personalikulud 331 091 krooni (ajalehe toimetaja kulud olid 2007.a vallavalitsuse personalikulude hulgas)

Osa 08400 – **Usuasutused** – planeeritud kulud on 75 000 krooni, mis on 2007.a. kuludest 10 000 krooni võrra suurem.

09 Haridus

Osa 091 – **Eelharidus** – planeeritud eelhariduse teenuse ostmiseks 6 771 486 krooni (2007.a. eelarves Hariduse abiteenuste all). Lasteaedade ülalpidamiskulud kokku 27 274 922 krooni, millest personalikulu 15 209 388 krooni, majandamiskulud 11 937 955 krooni ja toetus 127 579 krooni (tasuta piim). Kasv võrreldes 2007. aasta eelarvega on 14 566 167 krooni, millest personalikulude kasv on 6 253 788 krooni, majanduskulude kasv on 8 289 800 krooni ja toetuse kasv 22 579 krooni. 2008.a juunis avatakse Tõrukese lasteaia filiaal Assakul, augustis saavad valmis lasteaed Õie ja Taaramäe lasteaia juurdeehitus. Moodustatakse 13 uut lasteaiarühma. Sellest tulenevalt suurenevad personali- ja majandamiskulud. Majandamiskulude hulgas on 5,5 miljonit krooni uute ruumide sisustamiseks.

Osa 092 – **Teise taseme haridus** – kulud kokku 50 955 551 krooni, sellest

Jüri Gümnaasiumi tegevuskulud on planeeritud 32 349 329 krooni.

Lagedi Põhikooli tegevuskulud on planeeritud 6 892 166 krooni.

Vaida Põhikooli tegevuskulud on planeeritud 7 473 552 krooni.

Teise taseme hariduse teenuse ostmiseks on planeeritud 4 240 504 krooni.

Personalikulude kasv Jüri Gümnaasiumis 5 667 745 krooni, Lagedi Põhikoolis 1 144 088 krooni, Vaida Põhikoolis 1 281 378 krooni. Majanduskulude kasv Jüri Gümnaasiumis 689 087 krooni, Lagedi Põhikoolis 229 381 krooni ja Vaida Põhikoolis 167 548 krooni.

Osa 096 – **Hariduse abiteenused** – kulud kokku 3 030 660 krooni. Siia kuuluvad:

1. **õpilasveo eriliinid** – kulu 2 200 000 krooni õpilasvedude teostamiseks vastavalt volikogu määrusele. Teistes omavalitsustes päevases õppevormis õppivate laste transpordikulude kompenseerimiseks planeeritud 250 000 krooni.
2. **haridusüritused** – planeeritud kulu 403 660 krooni haridusürituste kulude katmiseks, abiturientide vastuvõtt, kiitusega lõpetanud laste ja noorte toetused jms. Jätkuvalt toetatakse eraldi summadega hõbeda ja kullaga lõpetajaid ja gümnaasiumi lõpetajaid, kes saavutab parima tulemuse kolme riigieksami punktisummade liitmisel. Ette on nähtud samuti õpilaste ja õpetajate toetamine heade tulemuste eest olümpiaadidel ja teistel koolide vahelistel võistlustel.

tasuta toit summas 427 000 krooni Rae valda registreeritud kuid teiste omavalitsuste koolides õppivate koolinoorte koolilõuna jätkuvaks kompenseerimiseks.

Osa 098 – **Hariduse haldamine** 1 296 741 krooni – valla haridusameti kulud personalile ja majandamiskulud. Selle kulu all arvestatakse ameti juhataja, noorsootöötaja ja kahe spetsialisti kulud. Võrreldes 2007. aastaga on kulud suurenenud 99 733 krooni. Suurenemine personalikuludes on 95 633 krooni (ameti töötajate palgatõus) ja majandamiskuludes 4 100 krooni.

10 Sotsiaalne kaitse

Osa 101 – haigete ja puuetega inimeste sotsiaalseks kaitseks on 2008.a. eraldatud 349 788 krooni, millest 281 000 krooni hooldajatoetusteks, 10 800 krooni pimedate laste koolisõidu kompenseerimiseks, 10 000 ravimite ostmiseks ja 47 988 pimedate abistajatele palga maksmiseks.

Osa 1020 – **Eakate sotsiaalne kaitse**

– Rae Hooldekodu kulud 2 789 277 krooni, millest personalikulu 1 755 374 krooni ja majandamiskulud 1 033 902 krooni. Võrreldes 2007. aasta eelarvega on personalikulude suurenemine 720 199 krooni (palgatõus ja lisatasud õhtu- ja öötöö eest) ja majandamiskulude suurenemine 235 552 krooni. Kokku suurenevad kulud 29,5 %

- Sotsiaalhoolekandeasutuste teenuste ostmiseks planeeritud 200 000 krooni, mis on jäänud 2007.a. tasemele.

- Muu eakate sotsiaalse kaitse kulud 1 160 000 krooni. Siia alla kuuluvad pensionäride jõulutoetus, ravimite ja prillide toetus, valla poolt korraldatavate matuste kulud.

Osa 104 – **Perekondade ja laste sotsiaalse kaitse** – kulud sotsiaaltoetusteks kohalikust eelarvest, kokku summas 1 601 000 krooni. Põhilised toetused:

1. sünnitoetus, beebipakid, ranitsatoetus, suurte perede toetus, mitmesugused toetuse vastavalt korrale (1 495 000 krooni)
2. tasuta toit lasteaialastele (70 000 krooni)
3. hooldamine perekonnas 36 000 krooni

Osa 1090 – **Muu sotsiaalne kaitse. s.h. sots. kaitse alase tegevuse haldamine** – planeeritud kulud 1 542 195 krooni, mis sisaldab sotsiaal ameti juhataja, spetsialistide ja kolme hooldusõe personali ja majandamiskulusid. Võrreldes 2007. aastaga on majandamiskulud kasvanud 62 700 krooni.

KOKKUVÕTE.

Investeeringuteks vajalike rahaliste vahendite tekkest annab ülevaate järgnev tabel:

Rahaliste vahendite liikumine kassapõhisel printsiibil

	Tegelik 2005	Tegelik 2006	Korrig. eelarve 2007	Prognoos 2007
Rahalised vahendid perioodi alguses	39 200 284	27 552 869	x	1 812 009
Kapitalirendi maksed	-1 582 954	-1 673 145	-1 781 712	-1 775 185
Kohustuste suurenemine (laen)	-668 662	18 000 000	-18 919 632	-18 919 632
Saadud tagatistasu		3 000 000		
Tulud	126 986 747	174 686 086	342 070 739	358 222 808
Kulud	-136 382 546	-219 753 801	-217 556 241	-150 340 000
Rahalised vahendid perioodi lõpus	27 552 869	1 812 009	x	189 000 000

Tabelist on näha, et 2008.a. investeerimisvõimalus tekib 2007.a. tegevuste arvelt:

- maa müügi laekumisest, mille summa ületas algse eelarve ~ 92 miljoni krooni võrra
- tulueelarve ületamisest ~16 miljoni krooni võrra
- kulude kokkuhoiust (põhiosas kavandatust väiksematest investeeringutest) ~ 67 miljoni krooni võrra.

2008.a. eelarves on tulud regulaarsetest maksudest ning kaupade ja teenuste müügist kokku **164 503 773** krooni, tegevuskulud **160 234 542** krooni, s.h. suuremahulised investeeringuobjektidega kaasnevaid inventari soetamise kulud 5 500 000 krooni. Seega tulud ületavad sisulisi tegevuskulusid 9 769 231 krooni võrra.

Raivo Uukkivi
Vallavanem